

**DEMARCATIÖNS
RAZMEJITVE**

PHAINOMENA

Revija za fenomenologijo in hermenevtiko
Journal of Phenomenology and Hermeneutics

32 | 126-127 | November 2023

DEMARCATIIONS | RAZMEJITVE

Institute Nova Revija for the Humanities

*

Phenomenological Society of Ljubljana

Ljubljana 2023

PHAINOMENA

Revija za fenomenologijo in hermenevtiko

Journal of Phenomenology and Hermeneutics

Glavna urednica: | **Editor-in-Chief:** Andrina Tonkli Komel
Uredniški odbor: | **Editorial Board:** Jan Bednarik, Andrej Božič, Tine Hribar, Valentin Kalan,
 Branko Klun, Dean Komel, Ivan Urbančič †, Franci Zore.
Tajnik uredništva: | **Secretary:** Andrej Božič

Mednarodni znanstveni svet: | **International Advisory Board:**

Pedro M. S. Alves (University of Lisbon, Portugal), *Babette Babich* (Fordham University, USA), *Damir Barbarić* (University of Zagreb, Croatia), *Renaud Barbaras* (University Paris 1 Panthéon-Sorbonne, France), *Miguel de Beistegui* (The University of Warwick, United Kingdom), *Azelarabe Lahkim Bennani* (Sidi Mohamed Ben Abdellah University, Morocco), *Rudolf Bernet* (KU Leuven, Belgium), *Petar Bojanić* (University of Belgrade, Serbia), *Philip Buckley* (McGill University, Canada), *Umesh C. Chattopadhyay* (University of Allahabad, India), *Gabriel Cerce* (University of Bucharest, Romania), *Cristian Ciocan* (University of Bucharest, Romania), *Ion Copoeru* (Babeş-Bolyai University, Romania), *Jean François Courtine* (Paris-Sorbonne University, France), *Renato Cristin* (University of Trieste, Italy), *Massimo De Carolis* (University of Salerno, Italy), *Alfred Denker* (College of Philosophy and Theology Vallendar, Germany), *Mădălina Diaconu* (University of Vienna, Austria), *Donatella Di Cesare* (Sapienza University of Rome, Italy), *Lester Embree* †, *Adriano Fabris* (University of Pisa, Italy), *Cheung Chan Fai* (Chinese University of Hong Kong, Hong Kong), *Günter Figal* (University of Freiburg, Germany), *Dimitri Ginev* †, *Andrzej Gniazdowski* (Polish Academy of Sciences, Poland), *Jean Grondin* (University of Montreal, Canada), *Klaus Held* †, *Friedrich-Wilhelm von Herrmann* †, *Małgorzata Holda* (University of Łódź, Poland), *Heinrich Hüni* †, *Ilya Inishev* (National Research University Higher School of Economics, Russia), *Tomas Kačerauskas* (Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania), *Richard Kearney* (Boston College, USA), *Guy van Kerckhoven* (KU Leuven, Belgium), *Pavel Kouba* (Charles University in Prague, Czech Republic), *Ioanna Kuçuradi* (Maltepe University, Turkey), *Susanna Lindberg* (Leiden University, The Netherlands), *Thomas Luckmann* †, *Jeff Malpas* (University of Tasmania, Australia), *Michael Marder* (University of the Basque Country, Spain), *Viktor Molchanov* (Russian State University for the Humanities, Russia), *Veronica Neri* (University of Pisa, Italy), *Liangkang Ni* (Sun Yat-Sen University, China), *Cathrin Nielsen* (Frankfurt a. M., Germany), *Karel Novotný* (Charles University in Prague, Czech Republic), *Tadashi Ogawa* (Kyoto University, Japan), *Žarko Paić* (University of Zagreb, Croatia), *Željko Pavić* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Croatia), *Christophe Perrin* (University of Louvain, Belgium), *Dragan Prole* (University of Novi Sad, Serbia), *Antonio Ziri6n Quijano* (National Autonomous University of Mexico, Mexico), *Ramsey Eric Ramsey* (Arizona State University, USA), *Rosemary Rizo-Patr6n Boylan de Lerner* (Pontifical Catholic University of Peru, Peru), *Alfredo Rocha de la Torre* (Pedagogical and Technological University of Colombia, Colombia), *Hans Ruin* (Södert6rn University, Sweden), *Marco Russo* (University of Salerno, Italy), *Javier San Mart6n* (National Distance Education University, Spain), *Gunter Scholtz* (Ruhr-University Bochum, Germany), *Hans Rainer Sepp* (Charles University in Prague, Czech Republic), *Tatiana Shchytsova* (European Humanities University, Lithuania), *Önay S6zer* (Boğaziçi University, Turkey), *Michael Staudigl* (University of Vienna, Austria), *Silvia Stoller* (University of Vienna, Austria), *T6ru Tani* (Ritsumeikan University, Japan), *Rainer Thurnher* (University of Innsbruck, Austria), *Peter Trawny* (University of Wuppertal, Germany), *Lubica Ućnik* (Murdoch University, Australia), *Helmuth Vetter* (University of Vienna, Austria), *Ugo Vlaisavljević* (University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina), *Jaroslava Vydrova* (Slovak Academy of Sciences, Slovakia), *Bernhard Waldenfels* (Ruhr-University Bochum, Germany), *Andrzej Wierci6nski* (University of Warsaw, Poland), *Ichir6 Yamaguchi* (Toyo University, Japan), *Chung-Chi Yu* (National Sun Yat-sen University, Taiwan), *Holger Zaborowski* (University of Erfurt, Germany), *Dan Zahavi* (University of Copenhagen, Denmark), *Wei Zhang* (Sun Yat-sen University, China).

Lektoriranje: | **Proof Reading:** Andrej Božič
Oblikovna zasnova: | **Design Outline:** Gašper Demšar
Prelom: | **Layout:** Žiga Stopar
Task: | **Printed by:** DEMAT d.o.o., digitalni tisk

Uredništvo in založništvo: | Editorial Offices and Publishers' Addresses:

Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko
Institute Nova Revija for the Humanities

Fenomenološko društvo v Ljubljani
Phenomenological Society of Ljubljana

Filozofska fakulteta | Oddelek za filozofijo (kab. 432b)

Vodovodna cesta 101
1000 Ljubljana
Slovenija

Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
Slovenija

Tel.: (386 1) 24 44 560

Tel.: (386 1) 2411106

Email:
institut@nova-revija.si
andrej.bozic@institut-nr.si

Email:
dean.komel@ff.uni-lj.si

Revija *Phainomena* objavlja članke s področja fenomenologije, hermenevtike, zgodovine filozofije, filozofije kulture, filozofije umetnosti in teorije znanosti. Recenzentske izvode knjig pošiljajte na naslov uredništva. Revija izhaja štirikrat letno. Za informacije glede naročil in avtorskih pravic skrbi *Inštitut Nove revije, zavod za humanistiko*.

*

The journal *Phainomena* covers the fields of phenomenology, hermeneutics, history of philosophy, philosophy of culture, philosophy of art, and phenomenological theory of science. Books for review should be addressed to the Editorial Office. It is published quarterly. For information regarding subscriptions and copyrights please contact the *Institute Nova Revija for the Humanities*.

Finančna podpora: | Financially Supported by:

Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije | Slovenian Research and Innovation Agency

Članki v reviji so objavljeni v okviru: | Papers in the journal are published within the framework of:

- Raziskovalni program P6-0341 | Research program P6-0341;
- Raziskovalni projekt J7-4631 | Research project J7-4631;
- Infrastrukturni program I0-0036 | Infrastructure program I0-0036.

Revija *Phainomena* je vključena v naslednje podatkovne baze: | The journal *Phainomena* is indexed in:

Digitalna knjižnica Slovenije; DOAJ; EBSCO; Emerging Sources Citation Index (Web of Science); ERIH PLUS; Humanities International Index; Internationale Bibliographie der geistes- und sozialwissenschaftlichen Zeitschriftenliteratur; Internationale Bibliographie der Rezensionen geistes- und sozialwissenschaftlicher Literatur; Linguistics and Language Behavior Abstracts; ProQuest; Revije.si (JAK); Scopus; Social Science Information Gateway; Social Services Abstracts; Sociological Abstracts; The Philosopher's Index; Ulrich's Periodicals Directory; Worldwide Political Science Abstracts.

Enojna številka: | Single Issue: 10 €
Dvojna števila: | Double Issue: 16 €

Spletna stran: | Website:
phainomena.com

DEMARCATIONS | RAZMEJITVE

TABLE OF CONTENTS | KAZALO

I. EUGEN FINK AND THE QUESTION OF NIHILISM | I. EUGEN FINK
IN VPRAŠANJE NIHILIZMA

Damir Barbarić
Die moderne Barbarei 7
Moderno barbarstvo

Dragan Prole
Nihilismus als operativer Begriff 27
Nihilizem kot operativni pojem

Artur R. Boelderl
**Gemeinschaft als Denkform. Wie man Kant mit Fink, Nancy und Esposito
sozialphilosophisch wendet** 41
*Skupnost kot miselna forma. Kako s Finkom, Nancyjem in Espositom
socialnofilozofsko zaobrnti Kanta*

II. DEMARCATIONS | II. RAZMEJITVE

Johannes Vorlaufer
**Über das nichts-sagende Schweigen. Ein phänomenologischer Versuch
einer Annäherung an das Fragwürdige in Martin Heideggers Sighetik** 79
*O nič-upovedujočem molku. Fenomenološki poskus približanja k vprašljivosti
sighetike pri Martinu Heideggru*

Cathrin Nielsen
„Tendenz auf mehr Leben“. Arnold Gehlen als Philosoph 103
»Težnja po več življenja«. Arnold Gehlen kot filozof

Virgilio Cesarone
Gesture and Liturgical Gesture 125
Gesta in liturgična gesta

Mario Kopic
Narcis bez narcizma 137
Narcissus without Narcissism

Petr Prášek	
Levinas vs. Maldiney. On the Face of Sensible Nature	157
<i>Levinas proti Maldineyju. O obličju občutljive narave</i>	
Žarko Paić	
The Achievements of the Politics of Friendship. Jacques Derrida's Upcoming Community	185
<i>Dosežki politike prijateljstva. Prihajajoča skupnost pri Jacquesu Derridaju</i>	
Tonči Valentić	
Metaphysics and Transhumanism. Reflections on "Calculative Rationality"	215
<i>Metafizika in transhumanizem. Refleksije o "kalkulativni racionalnosti"</i>	
Dean Komel	
O totalitariumu	239
<i>On Totalitarium</i>	
III. EMANUELE SEVERINO AND THE QUESTION OF TIME III. EMANUELE SEVERINO IN VPRAŠANJE ČASA	
Emanuele Severino	
Čas in odtujitev	261
<i>Time and Alienation</i>	
Jonel Kolić	
Prisotnost in prostor. Kritika časa	271
<i>Presence and Space. A Critique of Time</i>	
REPORT POROČILO	
Jordan Huston	
The Art of Lingerin Hospitably	309
<i>Umetnost gostoljubnega zadrževanja</i>	

IN MEMORIAM

Dean Komel Friedrich-Wilhelm von Herrmann	317
Mario Kopic Gianni Vattimo	319
Dean Komel Klaus Held	323
<i>Manuscript Submission Guidelines</i>	327
<i>Navodila za pripravo rokopisa</i>	331

IN MEMORIAM

UDC: 1 von Herrmann F.-W.

Dean Komel

FRIEDRICH-WILHELM VON HERRMANN

(8. OKTOBER 1934–2. AVGUST 2022)

Friedrich-Wilhelm von Herrmann je filozofski javnosti poznan predvsem kot dolgoletni urednik Heideggrove *Gesamtausgabe* in avtor številnih interpretacij k njegovi filozofiji, s katerimi je pospremil svoje izdajateljsko delo. Von Herrmann je leta 1961 doktoriral pri Eugenu Finku z delom *Die Selbstinterpretation Martin Heideggers*, leta 1970 pa je predložil še habilitacijsko delo *Phänomenologische Untersuchungen zur Temporalität des Seinsverständnisses*. Med letoma 1962 in 1971 je bil Finkov, nato pa med letoma 1972 in 1976 še Heideggrov zasebni asistent. Od leta 1979 do upokojitve v letu 1999 je deloval kot profesor filozofije na univerzi v Freiburgu.¹

V zvezi z njegovim obsežnim interpretacijskim opusom, posvečenem misli Martina Heideggra, so se večkrat porajali očitki, da gre zgolj za komentiranje določene filozofske avtoritete. Vendar vsakdo, ki se je vsaj nekoliko preizkusil

¹ Ob njegovi upokojitvi je izšel tudi slavnostni zbornik *Vom Rätsel des Begriffs. Festschrift für Friedrich-Wilhelm von Herrmann zum 65. Geburtstag*, Berlin 1999, ki ga je uredila Paola-Ludovika Coriando.

v imanentni filozofski interpretaciji, dobro ve, kaj pomeni »zgolj komentirati« kakšnega filozofa ali filozofsko delo. Pomeni namreč: *sprostiti obzorje misli*, ki v zapisanem stoji izrečena ali neizrečena, izrecna ali neizrecna. To je bilo, ne toliko »postopanje«, kolikor »stopanje«, ki v osnovi zaznamuje tudi večdesetletna Heideggrova univerzitetna predavanja. Iz tako sproščene obzorja se odpre *miselno polje* določenega filozofema, skozi katero se zariše *pot* premisleka. V nasprotnem tvegamo, da obtičimo v izmislekih.

Za primer lahko navedemo von Herrmannovo zgodnje delo *Subjekt und Dasein. Interpretationen zu „Sein und Zeit“* (1974). Seveda je na splošno poznano, da Heidegger v *Biti in času* na mesto subjekta postavi *Dasein*. Vendar se znajdemo v dokajšnji zagati, če poskušamo fenomenološko predočiti in hermenevtično predložiti sam način, kako ta premena subjekta v tubit nastopi, kako naj k njej pristopamo in kako naj jo – seveda, če naj jo – zastopamo. So izrazi, kakršni so »premena«, »premistitev«, »nadomestitev« itn., sploh primerni za opis tega, kar se vpisuje v razliko *postavljanja* subjekta in snovanja tu-bit?

318 Von Herrmann je v tem pogledu prispeval gotovo eno izmed najdoslednejših karakterizacij prehoda od fundamentalne ontologije v bitno-zgodovinsko misel – oboje spada v okret (*Kehre*) – pri Heideggru, in sicer na podlagi ekspozicije triade *Geworfenheit – Entwurf – Wurf des Seins* v delih *Weg und Methode. Zur hermeneutischen Phänomenologie des seinsgeschichtlichen Denkens* (1990), Heideggers „*Grundprobleme der Phänomenologie*“. Zur „*Zweiten Hälfte*“ von „*Sein und Zeit*“ (1991) in *Wege ins Ereignis. Zu Heideggers „Beiträgen zur Philosophie“* (1994).² Podobno so relevantna tudi njegova dela, v katerih začrtuje razliko med Husserlovo transcendentalno in Heideggrovo hermenevtično fenomenologijo *Hermeneutik und Reflexion. Der Begriff der Phänomenologie bei Heidegger und Husserl* (2000) in *Hermeneutische Phänomenologie des Daseins I–III* (1987, 2005, 2008), a tudi njegove študije k Avguštinu, Descartesu in Leibnizu.

2 Prim. tudi: Friedrich-Wilhelm von Herrmann, »Hermenevtika in pojmovnost v bitnozgodovinskem mišljenju«, *Phainomena* 13 (49-50; 2004), str. 251–261; gre za besedilo s skupnega seminarja, ki ga je organiziral italijanski prevajalec *Biti in časa* Alfredo Marini leta 2004 na Univerzi v Milanu. Celotna von Herrmannova bibliografija je dostopna na: <https://www.ub.uni-freiburg.de/recherche/personenportale/friedrich-wilhelm-von-herrmann/>.

phainomena

REVIJA ZA FENOMENOLOGIJO IN HERMENEVTIKO
JOURNAL OF PHENOMENOLOGY AND HERMENEUTICS

Phainomena 32 | 124-125 | June 2023

Passages | Prehodi

Alfredo Rocha de la Torre | Miklós Nyíró | Dario Vuger |
Ming-Hon Chu | Maxim D. Miroshnichenko | Jaroslava
Vydrová | Malwina Rolka | René Dentz | Igor W. Kirsberg |
Izak Hudnik Zajec | Primož Turk | Adriano Fabris

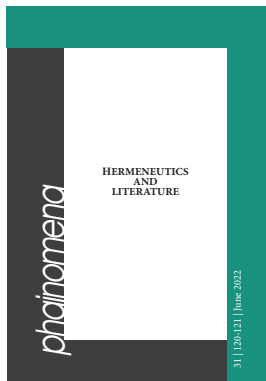
Phainomena 31 | 122-123 | November 2022

Cathrin Nielsen – Hans Rainer Sepp – Dean Komel (Hrsg. |
Eds. | Dirs.)

Eugen Fink

Annäherungen | Approaches | Rapprochements

Cathrin Nielsen | Hans Rainer Sepp | Alexander Schnell
| Giovanni Jan Giubilato | Lutz Niemann | Karel Novotný
| Artur R. Boelderl | Jakub Čapek | Marcia Sá Cavalcante
Schuback | Dominique F. Epple | Anna Luiza Coli | Annika
Schlitte | István Fazakas

Phainomena | 31 | 120-121 | June 2022

Andrzej Wierciński & Andrej Božič (Eds.)

Hermeneutics and Literature

Andrzej Wierciński | John T. Hamilton | Holger Zaborowski
| Alfred Denker | Jafe Arnold | Mateja Kurir Borovčič |
Kanchana Mahadevan | Alenka Koželj | William Franke |
Monika Brzóstowicz-Klajn | Julio Jensen | Małgorzata Hołda
| Ramsey Eric Ramsey | Beata Przymuszała | Michele Olzi |
Simeon Theojaya | Sazan Kryeziu | Nysret Krasniqi | Patryk
Szaj | Monika Jaworska-Witkowska | Constantinos V. Proimos
| Kamila Drapało | Andrej Božič | Aleš Košar | Babette Babich

